

Téerëe bíní Saak ra Kúnsëe

Filib téeríi beh, Saak won a bëewë gémú Yéesú, hasлуу filib ëldúnë béëb rë.

Di wonte affi wa di yii lenke dee na pesuu wa ra, ndaa di yëedídté wë yin caak bal.

Iña bíní Saak yee ra mín yúun ow fi ow béëb. Saak wonte sun fi :

- yii lenke múñ a ðañ Koope (1.2-8 ; 5.13-18),
- yii lenke ñëkíð a yíkëe alal (1.9-11 ; 5.1-6),
- yii lenke súfúñ a fiir (1.12-18),
- yii lenke síkírëh a ñeyi Unni Koope (1.19-27),
- yii lenke génëntélë' (2.1-13),
- yii lenke ngémí teeбууу pagad' (2.14-26),
- yii lenke búk (3.1-12),
- yii lenke ñaañ a neb nuf (3.13-18),
- yii lenke iñi ëldúnë (4.1-10),
- yii lenke heefa' (4.11-12),
- yii lenke gaan-gaanloh (4.13-17),
- a yii lenke nimili Yíkëe (5.7-11).

Bëyí fi jañi téeríi bee béëb ay ot biti bëyí won biti ði gëmpé Kiristaa wadtee rii teeба' pagad'í.

Wodohi Saak bëewí Koope

¹ Don fi talli sabboo a ana ya, ðon fi bëewí Koope ya hasлуу ëldúnë béëb rë, so' mi Saak súrgíi Koope a Yéesú-Kiristaa Yíkëe ma na wodoh ron.

Woni Saak yii lenke múñ

² Don fi koy-yaayyi yeh, keeññon sosa nii sos biti don ñee coono fi min dñi hen béeb, ³ ndah don yuhuté biti coono fi ñéeré' a ngém daa na kúf múñ. ⁴ Te múñi baa homa don na faraah raa, don ay hen bëewi lahuy síkké te nonute, don hen bëewi mitute sék. ⁵ Ndaa nék, yaha biti ow di don na yéeh yii paga ri raa, di daga, Koope ay rii teeb yee nay ri page ra. Koope yéwénté, na oneeh ona'i lahay keeñi, di ona' bëewé béeb. ⁶ Bëe' daga a ngém rek, banti lah nuf ana, ndée bëyi na lah nuf ana mada' a mboowaana kisi fe baa ngilaaw ma na bëyid dñi, na jaay ri hatinna béeb ré nen. ⁷ Bëyi baa banay haba' biti di ay lah yin Yíkée në, ⁸ ndah di laha' nuf ana. Di lafa' laboo rek.

Yii lenje ñëkíd a yíkée alal

⁹ Bëyi fi hente ñëkíd te gempé Yéesú, damaa ndah Koope bëyídté rí. ¹⁰ Bëyi fi hente yíkée alal, bíyëe bal ndah Koope cépídté rí, di ay muuy. Di ay made ti capussi gaaw fa luufa nen : ¹¹ na'a fetlee rek, gaaw fa tam, capussa yookoh, wuni teem daaha. Ti daaha nen, bëe' hen yíkée alal ra ay muuy deefa di takaña' légéyi.

Yii lenje súfúñ a fiir

¹² Lahte sos-keeñ, bëe' nay home coono di múñ dñi ré ! Di ham hiin nii di dúh në rée, di ay beku baani ndami pesa na dúméh ré, bee gap Koope bëewé fahuu di fi Koope ra.

¹³ Bëyi pañ yin bos hom nufi banan won biti Koope daa fiir rí, ndah ow minéh fiir Koope te Koope na fiiréh ow. ¹⁴ Yee na fiir ow ra kay, daa ri biti bëe' faha' pes-neb nii neba hécé rí. ¹⁵ Te

faha' pes-neb mada' loo-koy nen te límë' bakaaf, te koy ki baa hen gaan raa límë' húl. ¹⁶ Kon don fi koy-yaayyi yeh, don fa faha' mi ní faha' ra, ngënë nëffi affon. ¹⁷ Yii wunte a yii ñeete waal béeb kola' sun-Koo. Wa kola' Koope na, di fa sak na'a, céyín fë a hulla ra. Di na lofiseeh, na laayeh ní ñúusdé ow. ¹⁸ Di coobarii, di ñeya'te Unee ke ri daa kaaf ka ra yen límëetúté, nda yen hen bëewë këllúu di iña sak ri ra béeb ti iña débpi lecu meeyya jébelúté Koope ra nen.

Yii lenje síkírëh a ñeyi Un Koope

¹⁹ Koy-yaayyi yeh, don fa faha' mi ní faha' ra, yúhí biti bëyí në béeb síkírëh wadtee rii yoob. Won mbée neeb nék waray rii yoob ; ²⁰ ndah bëyí neeb, na pageh yii júbpé fii Koope. ²¹ Kon, hégií sobe a kaañ pañ yin bos, don cépid' affon, don tah Una soh Koope don na ra. Uni baa daa mín dën sëmlë'. ²² Uni baa nék, ngënë téyí síkírëhí kut ndaa lah ñeyí në, henay bah, don ay nofa' affon. ²³ Bëyí fí síkírëh Una te fu ñeyay na, fu mada' a bëe' cañ seetaan baa na olsoh afi ra nen. ²⁴ Olsa' ri afi ní wocce ra, saañce yíppée hal dee man di ra. ²⁵ Bëyí kúnís nuffi béeb síkírëh Kootaa júb na tah ow laha' afi te haleh iña keloh ri ra, pokoh na ñee na raa nék, bëyí baa ay lah sos-keñ di yii pañ di béeb.

²⁶ Bëyí haba' afi biti di bëyí gémpé te deefa di mínéh ham búkí, bëyí baa nofa'te afi, ngémí lahay njiriñ. ²⁷ Di fii Baap-Koo, bëe' gém kah-kah te ngémí lante ra, daa bëe' në dímlë' baayu ya a jétíddë súfúñ fí wë, te hampe afi yii na sobeyil ow ëldúnë rë.

2

Yii lenjke génëntélé'

¹ Koy-yaayyi yeh, don fa gémú Yéésú-Kiristaa Yíkée fè líif a ndam ra, ngënë génëntéllí bëewë.

² Mìn hen don lah teya', lah bëewí ana yi ac teya' i baaha, bëyí yínëe bekoh supi úris a búubbí wunte, bëyí yínëe hen ñëkíd' bekoh sif. ³ Don yed bëe' bekoh búubbí wanna cér don won dī ac took paa' fii, don won ñëkdë caṅ dín mbée don won dī took kotton feey raa, ⁴ deef don génëntéllúuté hanndal kon. Don oluun ri daaha raa, deef baa af neh ! Te don daa i wa ní sah don bíssée bëewë ?

⁵ Kon don fi koy-yaayyi yee faha' mi ní faha' ra, kúnsí nuffon don síkírëh ! Koope tanis bëewë henu ñëkíd' èldúnë rë nda wa lah ngémí hínté hen alal mi wa neh a ? Di tanis wa bal nda wa haal nguur ka gap dī bëewë fahuu dī fi Koope ra ! ⁶ Ndaa don, don heefuu ñëkíd' heefoo. Te añaṅ, yíkée yí alalla daa na moklu ron, daa na tēekdú dën këem. ⁷ Wa fi yíkée yí alalli yaa daa na solu tii nebee ke Kiristaa fa don teyu dīi na ra.

⁸ Bíníyuté Téerëe bitih : « *Di fahuu ron affon, lah fëhii moroommon daaha.* »[☆] Don ñee túuyë'ée ké Koope Buur baa raa, deef don pagute yii wunte. ⁹ Don génëntélé' rëe nék, deef don bakaarute te Kootaa ay keen sun fon, ndah don ñeyuy na. ¹⁰ Bëyí ñeyay yin yínë kut di túuyë' yí Kootaa, wuti dī ñee yee tas da béeb rëe sah deef dī tooñce, daa ri biti dī ñeyay wa béeb. ¹¹ Koope

☆ **2:8** 2.8 Saame Tali Léwí 19.18

daa won tih : « *Ngënë mēsü njaaliyoh.* »✧ Daa ri won bal tih : « *Ngënë mēsü bëem ow.* »✧ Kon bëyí bëem ow, wuti ri njaaliyaay raa sah, ðeef ði ñeyay Kootaa. ¹² Don yahti paŋ yin mbée ðon yahti won yin raa, lah héli nuf biti Koope ay ron aattiye Kootaa na tah ow laha' afi ra. ¹³ Bëyí nē yérméh, ii yérmú. Yermaande daa lukki lah solo aattiya'.

Yii lenke ngém

¹⁴ Koy-yaayyi yeh, ow won biti ði gémpé te na teebeeh ri pagad'ði raa, ngémí baa lahte njiriñ a ? Ngémí baa ay rii sëmlé' è ? ¹⁵ Mìn hen ow di koy-yaayyon filib ngémè bekaa sif te laheh líif-loo. ¹⁶ Ow di ðon na won bëyí baa bitih : « Toge mbook ! Lah bekee ní fu wun, fu ñam ní lowu may, sos sib ! » Di won bëe' unni yaa te yereh ri yee waf ðii na raa, woni baa ðeef lahte njiriñ a ? ¹⁷ Ti ðaaha nen, ngémí ay teye búk ii tee buu pagad', ngémí baa lahay njiriñ, saatate.

¹⁸ Heeyce ow ay won biti lahte bëewí gémú Koope, lahte yi paguu yin wun. Yee nay mii wone bëyí baa ra daa ri biti rek tee : ow mínéh teeða' biti ði gémpé Koope te ðeef ði na pageh yin wun. Iñi wanna nay rii page ra kay daa nay teebee biti ði gémpé. ¹⁹ Di gémëy biti Koope yínë kut woo ? Baa yii wunte, ndaa ði yúhë biti yébitéh yé bal gémúté baaha te tíútuté nē ní na saaku ! ²⁰ Di yúhë biti bal ði lahay af ! Caa nék mi won ði yee tah ngémí tee buuy pagad' lahay njiriñ ra, hém ði faha' yúh. ²¹ Di fi bëyí baa nérsee bitih : Koope

✧ **2:11** 2.11 Saame Kolohi koyyi Israyel Ésíp 20.14 ✧ **2:11** 2.11 Saame Kolohi koyyi Israyel Ésíp 20.13

haba' caac Abraham bëyí júbpé bee tahra' ri ri, beɓpe koohi Isaak na waay jébelí sarah sun fi tígé na hawruu ra neh a ?[✧] ²² Kon, bëyí baa otte bití ngémí Abraham a yii wuna paŋ ri, tahidte Koope ra daa ñéeré', te yii baa tahte ngémí mitte sèk. ²³ Yee húmú bíníyú Téerée rë laha'te dah. Húmú bíníyú Téerée bitih : « *Abraham gémpé Koope, te ngémí baa daa tah Koope haba'te ri bëyí júbpé.* »[✧] Yii baa daa tah dī na dëekúu kooji Koope.

²⁴ Leegi, d'on olute bití bëe' júɓ fii Koo ra, dī bëe' teyay gém kep ra, ndaa dī bëe' na paŋ yin wun ɗa. ²⁵ Ti ɗaaha nen, belii tílèhë hínú Rahap ra, bekke i wolu-wolu di bëy Israyel faami somepe wa, ñéyídté wë waal kay wa heguute.[✧] Yii baa daa tah bal Koope haba' ri bëyí júbpé. ²⁶ Faan lahay coonaa raa, deef dī húlté. Ti ɗaaha nen, ngémí ñéerëey a pagad wun, ngémí baa lahay njiriñ, saatate.

3

Yii lenke búk

¹ Koy-yaayyi yeh, ngënë héní yëeddëh bééɓ. Don yúhúte bití fun fi yëeddëh yí yeh, aattiya'i fun nay luke bi bëewë bééɓ misik te ay yooɓ. ² Yen bééɓ yen na pagu yii tíkëey waal, a di mín dīi man bééɓ neh a ? 'Bëe' na won yii tíkëh waal faraah ra nék, bëyí baa ow kah-kah, te ri mín ham afi ñña bééɓ. ³ Yen bekuu pënís lakaab búk, yen héc dī a daa teem dī bééɓ hatni neba' yen

✧ **2:21** 2.21 Saame Dalaana 22.1-19 ✧ **2:23** 2.23 Saame Dalaana 15.6 ✧ **2:25** 2.25 Saame Yosuwe 2.1-21

dí ñee na neh a ? ⁴ Ëlsíi bal gaalli gaanna kısı fē, yee yéjké biti ngilaaw mi gaante daa na yeñ wa ra ! Añcañ, wa kúruu a duud' yutuud'. Bina-bina waa na béeb, bēe' nē kúd' dí rē hécē' duuda hatna neba' ri ra kep, gaala a daa teem dí béeb ñee hatni baaha. ⁵ Ti daaha nen, yina' búk níi, mínē' won yii gaante daaha.

Te don yúhúté biti kii wuti yin yin, mín tam luufa béeb. ⁶ Búk man kii nen kep ! Di non faan, iñi bossa dúhē' nē ti kii kii kola' safara nen, kad cérii yen, kad pesi yen béeb. ⁷ Ow mín ílíf raβba béeb : yee luufa, yakka, fasoh fa, a raβba kısı fē te daa ri yee lah ra, ⁸ ndaa búk ow mínéh ríi ílíf. Búk wuneh, na hílséeh, te iña na dúh nē rē na hawa'. ⁹ Yen símúu Yíkēe Boffi yen a búk, yen yujuu ow fa Koope daa sak dí ti di man dí fi Koope nen ra a búk. ¹⁰ Sím a yuja' béeb dúhē' búgē yínē. Koy-yaayyi yeh, yii baa waray laha' daaha ! ¹¹ Mulii nebeh a mulii neβpe na dúh cula yínē ē ? ¹² Koy-yaayyi yeh, tal een na lím élíif ē ? Tal béēñ na lím een a ? Ti daaha nen, culi na dúhíd' mulii nebeh mínéh' dúhíd' mulii neβpe.

Yii lejke nufi kola' Koope na

¹³ Bēe' haba' afi biti dí bëyí ñaañce te neβpe nuf don na ra wa ? Bëyí ñaañce cépirē' afi cépirēe pañ iñi wunte, pes pesi wunte. Don ay teebee biti don ñaañute daaha. ¹⁴ Ndaa, yaha biti don bëewí pesuu eeñja' ow, fahiru affi wa kep yin wun raa, ngēnē dēmíi biti don ñaañute, te ngēnē kēe'íi kaaf ka ! ¹⁵ Ñaañadi baa kolaay Koope na, dí non iñi öldúnē, dí pagad' ow kep te kola' Seytaane na. ¹⁶ Tígí lahte bëewí eeñjuu

ow, fahiru affi wa kep yin wun ra, tígí daa dara ii naa ñee waal, henay yii hente bos. ¹⁷ Ñaañada kola' Koope na ra nék, ladila' keeñ ow ladiloo níi woc, ñee' lah jaamma a moroommi, dī sos, neb wonid, dī naa'-keeñ níi naa', dī líif a pagad wun, dī banti généntélë' bëewë, banti hen bëyí nē poos fii poos filoon. ¹⁸ Bëewë na sohu jaamma hanndal ki bëewë te paguu ri a jaamma ra, jaammaa sohu wa baa ra, pesi júbpé daa nay naa púlée.

4

Yii lejke iñi ëldúnë

¹ Haa' ya a iñë' yë filiḅ fon haala' yih ? Wa haala' faha'i pesi nebi na woy faannon neh nagajek a ? ² Don na fahuu lah yin don lëhíh yaa, don kée'íih nē sah hap ow húl. Don na bosu il yin ow, don míníh rii lah. Hen daa raa nék don iñée, don haa'ee filiḅ fon. Don míníh lah yee fahuu don da, ndah don daguy ri Koope ! ³ Te wuti don daḡ Koope raa sah, don lílílíh dara, ndah dee na daguu don da etay. Don daguu yii nay neble peson kep ! ⁴ Don yégúy Koope ! Don yíih biti bëyí pokoh iñi ëldúnë, bëyí baa kaa'ohi Koope a ? Kon, yúhí biti bëyí fí faha' pokoh iñi ëldúnë, bëyí baa hente kaa'ohi Koope. ⁵ Ngënë hëbíi biti iña bíníyú Téerëe rë bíníyú pëtíh ee ! Bíníyúté filiḅ Téerëe bitih : « Koope fiira'te yen, fiira'te coonaa fa bek dī yen da, te faha' biti yen tíkún nuffi yen dīi na kut. » ⁶ Ndaa kaa'eeh biti dī onte yen mali mitte sèk ndée bíníyúté biti bal : « *Koope ñéerëey a bëewë na gaan-gaanluu ra, dī*

ona' bëewë cépirú affi wa ra mal. »☆ 7 Kon, ñéyí yee faha' Koope ra ! Hëe'íi Seytaane, dī ay ron wuloh ! 8 Lébíi Koope, dī ay ron leboh ! Don fi bakaaroh ya, bëeññíi bakaad'fon ! Don fa lahuu nuf ana ra, hësí keeññon ! 9 Pésí pes sáfúñíí ! Fëgí don hawoh ! Yennon yíssë looy, sosi keeññon yíssëh sáfúñ. 10 Cépirí affon fíi Yíkëe, dī ay ron bëyíí.

Yii lenke heefa'

11 Koy-yaayyi yeh, ngënë wënëntíi bos sun fon. Bëyí won bos sun fi moroomi mbée heef ri, deef dī won bosa sun fi kootii Koope te ri heef Kootaa. Bëyí heef Kootaa nék, deef dī aattiya' ri aattiyoo, dī ñeyay yee won Kootaa ra. 12 Koope kut daa yera' Kootaa, Koope kut daa na aattiya', Koope kut daa mín sëmlë' ow, Koope kut daa mín sanjku ow. Don fa na heefu moroommon yaa ra nék, don homuu biti daa ron i wah sah ?

Yii lenke gaan-gaanloh

13 Leegi nék, síkíríi së' don fa na wonu biti woteh mbée kéy, don ay pay gini man nañam, don baana-baana dín fë níi hen kíil, don lah hélíis dë. 14 Don yúhú yin kéy fën ë ? Don yíih biti peson man maal nen kep a ? Maal laha' wahtu dee rek, dī yíppí gét. 15 Don kay, don wadti wonun biti don ay pes, don pañ yii man nañam, hém neba' Yíkëe. 16 Ndaa, tígë homuu don bee ra, don tasuu gaan-gaanloh

☆ 4:6 4.6 Saame Lééh yë 3.34

gaan-gaanloo a wonni dēmíídfē don na, te gaan-gaanloh ti daa nen wuneh. ¹⁷ Kon bëyí yúh yii wunte te pageh ri, deef dī bakaadfe.

5

Saak a yíkëe yí alalla

¹ Leegi nék, don fi yíkëe yí alalla síkíríi sē' ! Fëgí, don hawoh ndah sífúñ fē nay keene sun fon da ! ² Alal mon yahte, búubbën maasse, ³ úrissën a tiiññi hélíissën homaakke te homaagi baa daa tee'ba' biti don homuy kaah te ri ay ron sanjku ti di na muuyila' kíi gaawa nen. Don homute don na garu alal, te ëldúnë túkkíté níi wocce. ⁴ Don kaa'uute yínlí bëewë légéyírú rën meeyyon da, te hélsë warun don waa yíníl koon da daa tee'ba' níi lante biti don homuy kaah. Bëewë légéyírú rën yaa ra fogute, te Koo-Yíkëe Kélfíi gaana kelohte wa. ⁵ Don pesuu caakla' a ne'f feey fi beh, don na yefaluu ti júrí suu hawu hawo nen. ⁶ Don daanute bëewí júbúté, don hawute wa húl te wa hécëntúuy a don.

Yii lenjke nimili Yíkëe

⁷ Koy-yaayyi yeh, lah híinndíi níi yiin nimili Yíkëe. Don olute dee na híinndë' línëh sehe iña nay rii lece meeyi ra maan ? Te añcañ, dī ay seh mulaa nay débée tap Koo feey níi yee nay millée rë paay, dī anti lec. ⁸ Kon don fi yaa bal, lah mújǐ don ham hín, nimili Yíkëe wullilay.

⁹ Don fi koy-yaayyi yeh, ngënë cëpítíi hanndal kon toñeh Koope ay ron daane. Aattiyoha aa saañ haale ra aa sah faf ! ¹⁰ Koy-yaayyi yeh, yonente ya na húmú wonu di tii Koo-Yíkëe rë

deyute coono ndaa mújúté. Kon, lah mēdí ti wa nen. ¹¹ Don yúhúté bití bēewē nē mújú coono yi wa ra, yen dēekúu wē « sos-keēññi yeh ». Don keluute dēe mújē' Yop coono fi ra a tígē millúu bani Koo-Yíkēe rē maan ? Don olute dēe naa'a' Koo-Yíkēe keēñ a dēe baaha' ri ra maan* ?

¹² Koy-yaayyi yeh, yee lukki lah solo ra nēk daa ri bitih : ngēnē ēññi ! Ngēnē ēññi nū don cap sun-Koo mbēe feey fi beh. Yaha bití don ay wone « íi » rēe, wēní « íi » kut don teem daaha. Yaha bití don ay wone « ēe-ēe' » rēe, wēní « ēe-ēe' » kut don teem daaha. Ngēnē ēññi añohi mín dīi man bēeβ ! Hen dāa raa, don ii daanu fayú.

¹³ Bēe' hom coono don na ra daga ! Bēe' lah sos-keēñ don na ra labda Koope kañaa ! ¹⁴ Bēe' jér don na ra dēekrēe njíittí jañaa, wa leef dī díw di tii Yíkēe, dagid' dī. ¹⁵ Dañi manna' dah, ñeerée a ngém rek sēmlée jerdē, Yíkēe cēgid' dī cot. Yaha bití dī bakaadte raa, Koo-Yíkēe baal ri. ¹⁶ Kon, wēní bakaad'don hanndal kon, don dagiranta' ndín, don wah kēlēñ. Dañi bēyí júbpé hom laha' doole. ¹⁷ Éelí hómú ow ti yen nen ndaa daga' ri bití Koo banti toβ híinté dāñi ra, muluβ taway feey fa nūi hente kíil éeyē a caan. ¹⁸ Filoon fi baaha dī dāñke bití Koo dalaat toβ, bacala lasse, gañcaha paalte nūi meeyya nonte.

¹⁹ Koy-yaayyi yeh, ow dī don na hel waali, ow kay habra' ri wēegísí' dī kaaf ka raa, ²⁰ bēe'

* **5:11** 5.11 Saame Téerí Yop : Yop hómú bēyí caakke alal. Koope yerisse Seytaane na yakka alal mi, happe koyya nūi iña laha' ri ra bēeβ dúmpé tak, antee tík sodte ri jéri misikke, faana bēeβ paasse. Ndaa taheh dī yeris ngémí, hampe Koope na híin nūi millé' lah sos-keēñ.

wëegísídf dí kaaf ka baa ra hela nuf biti bëyi
habra' bakaaroh wëegísídf dí waala wun da,
deef dí sëmlë'té rí kúl kë te ri ay tah bakaaroha
baalu bakaad caak.

Séréel Ndút: Unni Koope

Ndut: Séréel Ndút: Unni Koope (New Testament+)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ndut)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

a3a1238b-9393-5875-a4c5-1d3f38537bfe